

Biuletyn

Koła Miłośników Dziejów Grudziądza

Stefan Łaszewski
Numer 1 (40)

Rok III: 2005

Data odczytu: 5.1.2005

Data wydania: 6.1.2005

Mgr Stanisław Poręba

Poczet zasłużonych Grudziądzan z 1930 roku

W dn. 23 stycznia 1930 r. obchodzona była uroczyście 10 rocznica powrotu Grudziądza w granice macierzy. Z tej okazji Rada Miejska Grudziądza, której przewodniczącym był adwokat Julian Szychowski, podjęła uchwałę o opracowaniu wykazu osób, które w latach zaboru pruskiego oraz w okresie pierwszego dziesięciolecia Polski Niepodległej, trwale zapisali swoje nazwiska na kartach dziejów miasta. Pod uwagę brano wyłącznie osoby nie żyjące. Po dość długich sporach i dyskusjach do wykazu wpisano 15 osób.

Byli to:

FRANCISZEK CALBECKI (ur. 6 VI 1854, Trzebcz k. Chełmna - zm. 1914, Grudziądz), kupiec, działacz narodowy i społeczny. W Grudziądzu mieszkał od około 1904 r. i był m. in. kierownikiem grudziądzkiej Filii Fabryki Maszyn Rolniczych Hipolita Cegielskiego w Poznaniu. Działacz Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” i Spółki Budowlanej „Bazar”

JAN CHOLEWICZ (ur. 23 III 1845, Bydgoszcz - zm. 20 III 1922, Grudziądz), mistrz szewski i powstaniec 1863r. W Grudziądzu mieszkał od lat 90-tych XIX w. i pracował jako szewc w fabryce obuwia Heinricha Pennera. Grób jego znajduje się na Cmentarzu Garnizonowym.

KONSTANTY DĄBKOWSKI (ur. 25 II 1880, Lubawa - zm. 25 I 1925, Grudziądz), dziennikarz, satyryk i działacz plebiscytowy. Używał pseudonimów: Deką, Deką z Lubawy, Alfa.. W Grudziądzu mieszkał od końca 1919 r. Współzałożyciel i redaktor pisma plebiscytowego „Der Weckruf im Osten”, oraz redaktor „Głosu Pomorskiego” i „Gazety Pomorskiej”. Członek Rady Pomorskiej i autor tomiku satyr „Szopka pomorska” (Grudziądz 1922).

JAN GOŁĘBIEWSKI (ur. 1841, Sztum - zm. 17 XI 1928, Grudziądz), mistrz szewski i powstaniec 1963 r., działacz narodowy i gospodarczy. W Grudziądzu mieszkał od 1882 r. i prowadził warsztat szewski. Członek i działacz Towarzystwa Przemysłowców Polskich, Spółki Budowlanej „Bazar” i Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”

JAN GRABARZ (ur. 1881, Śląsk - zm. 24 VI 1916, Gdańsk), prawnik, adwokat i działacz narodowy. Prowadził kancelarie adwokackie w Grudziądzu i Kwidzynie, oraz był działaczem Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” i Spółki Budowlanej „Bazar”. Był też członkiem zarządów Związku Sokołów Polskich na Prusy Królewskie i Związku Sokołów Polskich w Państwie Niemieckim

KAZIMERZ JAKUBOWSKI (ur. 1857 – zm. 13 IX 1920, Grudziądz), mistrz kowalski i działacz narodowy. W Grudziądzu mieszkał od lat 90-tych XIX w. Był członkiem i działaczem Towarzystwa Ludowego, następnie Towarzystwa Ludowego „Oświata” oraz wieloletnim „mężem zaufania” „Gazety Grudziądzkiej”. W 1912 r. został wybrany na członka Rady Głównej Katolicko-Polskiej Partii Ludowej, założonej przez Wiktora Kulerskiego. Był też zastępcą polskiego delegata wyborczego na miasto Grudziądz (1912).

BERNARD KRZYWIŃSKI (ur. 1852, Grudziądz - zm. 28 II 1926, Grudziądz), kupiec, działacz narodowy i społeczny. Od wczesnej młodości był związany z polskimi placówkami handlowymi na terenie Grudziądza. Prowadził firmę „Hurtowny handel win, łakoci i korzeni”. Był członkiem lokalnych organizacji polskich, którym udzielał pomocy finansowej. Po 1920 r., był kierownikiem oddziału Loterii Państwowej w Grudziądzu.

ANATOLIA ŁASZEWSKA (ur. ok. 1870 r., Cołdanki k. Chojnic - zm. 9 I 1930, Warszawa), działaczka narodowa i społeczna. Pochodziła ze znanej rodziny ziemiańskiej Wolszlegierów. Od 1898 r. była żoną grudziądzkiego adwokata dr Stefana Łaszewskiego. W 1908 r. należała do grona założycielek „Czytelnia dla Kobiet” w Grudziądzu, a w 1916 r. Komitetu Pomocy dla Ginących Dzieci w Królestwie. Z jej głównej inicjatywy w 1917 r. został zaproszony do Grudziądza pisarz Władysław S. Reymont.

STEFAN ŁASZEWSKI (ur. 8 I 1862, Brąchnówek k. Chełmży – zm. 20 III 1924 Warszawa) dr praw adwokat działacz polityczny i narodowy. W Grudziądzu mieszkał w latach 1892-1920 i prowadził kancelarię adwokacką. Znany obrońca m.in. redaktorów „Gazety Grudziądzkiej”. Członek grudziądzkich organizacji oświatowych i gospodarczych. Poseł do Parlamentu Rzeszy Niemieckiej w Berlinie i Sejmu Ustawodawczego RP w Warszawie. Komisarz Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu, kierownik Podkomisariatu tej Rady w Gdańsku i pierwszy wojewoda pomorski w Polsce Niepodległej (1919-1920)

JAN MARCHLEWSKI (ur. 22 XI 1849, Stolno k. Chełmna - zm. 19 XII 1922, Grudziądz), kupiec, działacz narodowy i gospodarczy. W Grudziądzu mieszkał od 1879 r. i był współzałożycielem Hurtowni Kolonialnej „Marchlewski – Zawacki”. Działacz licznych grudziądzkich organizacji gospodarczych i oświatowych, m. in. Towarzystwa Przemysłowców Polskich, Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół” i Spółki Budowlanej „Bazar”. W latach 1907-1920 mieszkał w Oliwie k. Gdańska. Brat Wiktora.

WIKTOR MARCHLEWSKI –(ur. 28 VII 1843, Stolno k. Chełmna - zm. 13 1920, Poznań), kupiec działacz narodowy, gospodarczy i oświatowy. W Grudziądzu mieszkał od 1879 r. i był współzałożycielem Hurtowni Kolonialnej „Marchlewski – Zawacki”. Działacz m.in. Towarzystwa Przemysłowców Polskich, Polskiego Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”, Banku Ludowego i Spółki Budowlanej „Bazar”. Od 1912 r. mieszkał w Poznaniu. Brat Jana.

BOLESŁAW SOBIECHOWSKI (ur. 6 X 1871, Trzemeszno - zm. 15 I 1911, Grudziądz), księgowy, redaktor, działacz narodowy i pisarz dla dzieci. W Grudziądzu zamieszkał pod koniec XIX w. i podjął pracę jako księgowy w redakcji „Gazety Grudziądzkiej” W latach 1899-1901 był redaktorem odpowiedzialnym „Gazety” i jej dodatków bezpłatnych. Członek Spółki Budowlanej „Bazar” i współzałożyciel Towarzystwa Śpiewaczego „Lutnia”. Pisał też utwory dla dzieci i publikował je pod pseudonimem „Bolesławowicz”, m.in. w dodatku „Anioł Stróż”, do „Gazety Gdańskiej”.

ANTONI STEFAŃSKI (ur. 18 V 1865, Szamotuły - zm. 21 X 1929, Poznań), księgarz, dziennikarz, literat, tłumacz i działacz narodowy. W Grudziądzu mieszkał dwa razy: w latach 1903-1912 i 1918-1920. Pracował u Wiktora Kulerskiego. Założyciel i pierwszy redaktor „Grudziądzkiego Kalendarza Maryańskiego” (1906) Autor licznych powieści „dla ludu” z życia pierwszych chrześcijan. Działacz grudziądzkich organizacji oświatowych. Przetłumaczył na j. polski m.in. powieści: „Ben Hur” i „Chata wuja Tomasza”.

JAN STOPIKOWSKI (ur.? - zm. przed r. 1930 ?), działacz narodowy i społeczny. Brak informacji o jego życiu i działalności.

ZYGMUNT ŻMURA (ur. 18 I 1891 - zm. 2 VII 1925, Grudziądz), dr med., lekarz. Pracował jako lekarz w Łasinie i Grudziądzu. W czasie opieki nad chorymi na tyfus, zaraził się chorobą. Grób jego znajduje się na Cmentarzu Katolickim, przy ul. Cmentarnej 1.

Dodatkowo dopisano do wykazu nazwisko Marszałka Francji, Wielkiej Brytanii i Polski **FERDYNANDA FOCHA** (1851-1929).

„Gazeta Grudziądzka” nazwała ten wykaz „Pocztę zasłużonych dla miasta Grudziądza”.

Nazwiska osób wchodzących w skład „Pocztu”, zostały po raz pierwszy odczytane 23 stycznia 1930 r.